

LEP VRT

poletje 2018

& naravna lekarna

SKALNJAK

**Kam umestiti
kamnito združbo?**

Odženite škodljivce

NASVETI ZELIŠČARICE

Da bo manj težav z meno

10 rastlin
za bolj zdrave dlesni

Cvetlice kot specialiteta na krožniku

O svežujoče

sladkanje z malinami

Piše: Primož Brezovec

FOTO: Shutterstock

Plodovi malin v malinovih nasadih zorijo od junija do poznega jesenskega mraza. Vzgoja malin je dokaj enostavna ob upoštevanju osnovnih navodil za gojenje. Zlasti poleti ne smemo pozabiti na namakanje in varstvo pred boleznimi in škodljivci.

S

orte malin se razlikujejo po barvi in velikosti plodov, času zorenja, na enkrat in dvakrat rodne, posebnost so pritlikave sorte, poznamo pa tudi takšne, ki nimajo trnov.

Med bolj priljubljene enkrat rodne spada sorta Laszka, ki velja za posebnost z daljšimi plodovi. Zelo velike plodove tvori tudi sorta Radzijeva. Odlični malini za ljubiteljsko pridelava

vo sta sorti Tulamen in Tadmor.

V vrtovih najpogosteje posežemo po dvakrat rodni sortah. Zelo rodni med njimi sta sorti Polka in Erika. Polana je sorta, ki dobro rodi do zmrzali in ne potrebuje opore.

Za lonce in visoke grede

Za urbane nasade v loncih ali visokih gredah so najprimernejše pritlikave

sorte, med njimi velja izpostaviti sorto 'Ruby Beauty'. To je pritlikava sorta, ki je bila zlahtnjena namensko za gojenje v posodah. Sorta je preizkušena in brez težav preživi zimski mraz. Kljub manjšemu grmičku lahko pričakujemo dober pridelek. Navadno potrebuje eno poletje, da se dobro razraste, naslednje leto pa lahko pričakujemo pridelek. Režemo jo kot enkrat rodno sorto. To pomeni, da po obiranju izrezujemo poganjke, ki so rodili. Ne pozabimo je redno dognojiti vsako leto in po potrebi presaditi v večji lonec.

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj

Enkrat rodne maline pred rezjo

levo

Vonj malin pomirja, uživanje plodov pa nas napolni z energijo.

Rez enkrat rodnih sort

Rez enkrat rodnih malin izvajamo poleti navadno konec julija in avgusta. Po obiranju se poganjki, ki so rodili, začnejo sušiti, zato jih izrežemo. Če optimalni termin zamudimo, rez opravimo pred pomladjo. Pri predpomladanski rezi izrežemo suhe poganjke, ki jih prepoznamo po barvi. Ko smo odstranili suhe poganjke, razredčimo še poganjke, ki bodo rodili v tekočem letu. Na dolžinski meter nasada pustimo le deset do dvanajst poganjkov. Ravnamo se tudi po bujnosti sorte. Pri bujnih sortah pustimo približno deset poganjkov, pri manj bujnih dvanajst poganjkov na tekoči meter. Na sadilno mesto tako pustimo približno tri primerno debele poganjke. Režemo šibke poganjke in debelejšše od dva-

spodaj

Dvakrat rodne maline pred rezjo

FOTO: Zeleni Svet

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj

Enkrat rodne maline po rezi

najstih milimetrov. Idealna debelina poganjkov, ki jih v nasadu pustimo rasti, je deset do dvanajst milimetrov. Poganjki, ki so debelejši, običajno pomrznejo. Poganjke, ki jih v nasadu pustimo, prikrajšamo. Močne poganjke prikrajšamo nekoliko višje, šibkejšee nekoliko nižje, in sicer na višini od 1,7 do 2 metra višine. Poganjke enakomerno vežemo med napeljšano žičnato oporo.

Rez dvakrat rodnih malin

Za maline, ki imajo dva rodova, obstajata dva načina rezi. V prvem primeru en rod obiramo junija na lanskim rozgah, naslednji rod pa od polovice julija. Pri prvem načinu rezi dvakrat rodnih malin pustimo le del poganjka (rozge), ki lansko leto ni rodil. Zgornji del poganjka, na katerem so bili plodovi, se bo posušil, zato ga odrežemo do prvega močnejšega brsta. Poganjke na mestu izrašanja primerno razredčimo. Do tal režemo poganjke, ki

spodaj

Dvakrat rodne maline po rezi

FOTO: Zeleni Svet

Bolezni in škodljivci malin

- Pri boleznih velja omeniti sušico malin. Ta glivična okužba prizadene malinove grme še pred zorenjem, zato je najbolje okužene rozge odstraniti iz nasada in sežgati.
- Na plodovih se lahko pojavi siva plesen, na listih opazimo v določenih letih tudi rjo.
- Mogoče so tudi okužbe z različnimi boleznimi, ki povzročajo odmiranje in venenje malin. Pogosti škodljivci malin so malinar, pojavijo se tudi uši, pršice in gosenice.
- Veliko škode na plodovih lahko naredi plodova vinska mušica.
- Zelo nadležne so stenice, saj spuščajo značilni vonj na plodovih, ki zaradi slabega vonja niso uporabni.

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj

Če se v nasadu pojavi sušica malin, okužene rozge odstranite in sežgite.

nosijo brste za tekoče leto prenizko, izrežemo šibke in pregoste poganjke. Pustimo dva do tri poganjke na mestu izrašanja.

Pri drugem načinu rezi pa obiramo maline samo od julija do prvih pozeb. V tem primeru rozge režemo do tal, tako da ne puščamo štrcljev. Želimo močne poganjke, ki izrašajo iz zemlje. To rez do tal izvajamo konec

FOTO: Shutterstock

Obiranje in skladiščenje

Maline obiramo zjutraj in jih nemudoma shranimo v hladilnik na 2 do 3 °C. Tako plodovom podaljšamo obstojnost. Plodove uživamo največkrat sveže ali jih predelamo v sokove marmelade ali malinovec. Lahko jih tudi zamrznemo. Po odmrzovanju so primerne za predelavo, za smutije in sadne kupe. Zamrzujemo posamezne plodove na pladnju in jih šele zamrznjene shranimo v posode, da se plodovi ne sprimejo, ker jih bomo sicer težko ločili.

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj levo

Najprej jih razporedimo po pladnju ali pekaču, nato jih damo zamrznit. Ko so maline zamrznjene, jih predevamo v posodice in shranimo v zamrzovalniku.

levo

Maline privezujemo na pocinkane debelejšje žice, ki jih pričvrstimo ob akacijeve kole ali betonske stebriče.

desno spodaj

Malino Ruby beauty odlikuje strnjena rast, zato je odlična za sajenje v posode.

Posebne sorte malin in njihove značilnosti

SORTA MALINE	ČAS ZORENJA	POSEBNOST SORTE
Laszka	od sredine junija do sredine julija	najdaljši plodovi
Tadmor	od konca julija do konca avgusta	veliki plodovi
Erika	od sredine julija do konca avgusta	dvakrat rodna malina
Polka	prvi rod junija, naslednji rod začetek avgusta	izjemna rodnost
Sokolica	od prve polovice junija do polovice julija	izjemna rodnost
Glen Ample	od začetka do sredine poletja	brez trnov, veliki plodovi
Japonska vinska malina	od julija do konca septembra	botanična posebnost
Polana	vse poletje, do zmrzali	ne potrebuje opore
Pritlikava malina Ruby Beauty	poletje	nizka sorta maline za sajenje v cvetlične lonce in posode
Zlatolistna malina Groovy	poletje	nova sorta z živo rumenimi listi in okusnimi rdečimi plodovi

FOTO: Shutterstock

FOTO: Shutterstock

FOTO: Shutterstock

zgoraj

Okrasni vrt in večje posode popestri sorta okusne maline Groovy z rumenimi listi.

januarja. Maline začnejo zelo zgodaj odganjati, zato s tem načinom rezi spomladi pohitimo. S pozno rezjo bi izgubili preveč sokov.

Večina sort potrebuje oporo

Maline privezujemo na pocinkane debelejšje žice, ki jih pričvrstimo ob

zgoraj

Bristol je črna sorta maline, ki jo gojimo enako kot robido. Zori od julija do avgusta.

kostanjeve ali akacijeve kole. Lahko so tudi kovinski ali betonski stebri, ki so trajnejši. Prva žica naj bo na višini 60 do 80 cm od tal, druga pa na višini 160 do 180 cm, odvisno od bujnosti sort. Rozge privezujemo ob žice z natezljivo vrstico ali s posebno sponko.

Zastirka in namakanje

Za daljše zadrževanje vlage v zemlji v poletnem času ter preprečevanje zapleveljenosti in ohranjanje dobre strukture tal priporočamo uporabo različnih zastirk. V domačem malinovem nasadu največkrat uporabljamo slamo, lahko tudi sekance in žaganje iglavcev. Zastirke preprečujejo tudi prekomerno izpiranje hranil.

Grme malin moramo namakati. Zorijo v poletnem času, zato je priporočljiv kapljični sistem namakanja. Bodimo pa pozorni na prekomerno zastajanje vode v slabo propustnih tleh. V tem primeru je treba biti previden z namakanjem, ker je preobilica vode v tleh za maline usodna.

zgoraj

Sorta Golden Queen bo popestrila sladice s svojo živahno bavo.

spodaj

Malina potrebuje rodovitna, rahlo kislina in propustna tla z optimalno pH vrednostjo 5,5-6,5. Grme je treba namakati in zastirati. V večjih nasadih je smiselno namestiti namakalni sistem.

FOTO: Volimaty

FOTO: Shutterstock

Zeleni svet
www.zelenisvet.com
 *
Za nasvet pokličite:
Primož 031 848 038